Videó identitás

A jelenségre az elmúlt évtizedben sokan felfigyeltek: az észt művészek két vizuális műfajban tűntek ki, a videóművészetben és az animációs filmben. Ez utóbbiból láthattunk válogatást Budapesten, és egy-egy kiállításon az előbbi is feltűnt.

Az észt videóművészettel, nevezetesen *Jaan Toomik*kal való megismerkedésem a kilencvenes évek közepére megy vissza. *Toomik Dancing Home* című installációja szerepelt ugyanis a rotterdami Manifesta 1 kiállításán. A csónakformájú térben vetített valóságos kofahajó töfögő hangjára a fedélzeten szinte sámán-révületben táncoló fiatalember a maga egyszerű, eszköztelen módján sokat elmondott az ember és a természet, az ember és a kötelesség viszonyáról. *Toomik* azóta is használja ezt a látszólag monoton ismétlésben rejlő erőt.

Később más nemzetközi kiállítások jóvoltából megismerkedhettem *Ando Keskküla, Kai Kaljo, Ene-Liis Semper* munkáival. A *Fal után* című, nálunk is bemutatott kiállításon a magyar közönség is láthatott két, ma már klasszikusnak tekinthető észt videót. Az Észt Intézet meghívásának eleget téve tavaly, éppen szeptember 11-én jártam Tallinnban, és együtt néztem *Sirje Helmé*vel és munkatársaival a számítógépen a WTC tornyai elleni terrortámadást. Ez az erős és hihetetlen világesemény keveredik bennem ma is az élénken pezsgő, újjáépülő város, a tenger, a végtelen erdők, a pusztulásból feléledő vidéki udvarházak és kastélyok látványának élményével. Az a többórás észt videóanyag, melyet a Kortárs Művészeti Központban végignéztem, meggyőzött arról, hogy be kell mutatni nálunk – az eddiginél hangsúlyosabban – azokat a művészeket, akik ezt az új médiumot okosan, szellemesen, hatásosan, sőt mi több, a nemzeti identitást tükröző módon tudják használni.

Múzeumunk hálás az Észt Intézetnek és a tervet első perctől támogató észt Kulturális Minisztériumnak, valamint a szakmai koncepciót kidolgozó *Sirje Helmé*nek, a kiállítás kurátorának a terv megvalósításáért.

Néray Katalin

Video Identity

During the past decade many of us noticed a phenomenon: the outstanding production of Estonian artists in two fields of visuality: in video art and in animation.

A selection of the latter was already shown in Budapest and some examples of the first have also been exhibited in this city.

My personal contact with Estonian video art, namely with Jaan Toomik, goes back to the mid-nineties. Toomik's video-installation, entitled Dancing Home was selected for Manifesta 1 in Rotterdam. The projected 'real' steam-boat in a dark boat-shaped space with the typical noises on board and with a shaman-like dancing young man on the deck was able to tell a lot about the relationship of man and nature, man and his sense of duty in a simple and less artificial way. Toomik is still using the power of this seemingly monotonous repetition in his work.

Later on I had the chance to see works by Ando Keskküla, Kai Kaljo and Ene-Liis Semper thanks to other international exhibitions. Two pieces, already classics, were present at the show After The Wall in our museum, as well.

On the kind invitation of the Estonian Institute I visited Tallinn exactly on 11th September last year, and witnessed the terror attack against the WTC towers together with Sirje Helme and her colleagues on their office computer. When I think back on my trip, images of this strong and unbelievable event are mixed with the experience of the lively capital under reconstruction, the sea, the endless forests, the slowly renovated manor houses and castles. The substantial video-material that I had the opportunity to see in the office of the Center for Contemporary Arts convinced me that we should present with an uprecedentedly stronger accent those artists who use this new medium cleverly, wittily, effectively, even in a way that refers to their national identity.

Our museum is grateful to the Estonian Institute as well as to the Estonian Ministry of Culture for their support of the project from the very beginning. We are also thankful to Sirje Helme, the curator of the exhibition, for the realization of her curatorial concept.

Katalin Néray